

Motion till riksdagen

1989/90:N74

av Lars Werner m.fl. (vpk)

med anledning av prop. 1989/90:116 Ägande i
banker och andra kreditinstitut m.m.

En demokratisering av ekonomin är grundläggande för att motverka storfinsansens maktkoncentration och dess avgörande inflytande över samhällets utveckling. Demokratiseringen måste utgå från makten i arbetslivet. Den skall understödjas med demokratiska beslut med övergripande riktlinjer för ekonomins utveckling och styrning av de avgörande samhällsinvesteringarna. Demokratisk kontroll av banker och finansinstitut är nödvändig i en sådan politik.

(Motion om den ekonomiska politiken 1989/90 från vpk.)

Den proposition som regeringen här lägger fram försvårar allvarligt varje möjlighet till en politik som den vi skisserar här ovan. Den avreglering som regeringen lägger fram i propositionen är en snabbare och mera omfattande anpassning till en internationell utveckling än vad som sker inom många EGländer och där Sverige inte behöver vara någon "föregångare".

Vi avslår därför propositionen i dess helhet och begär förslag om hur en demokratisk utveckling inom banker, försäkringsbolag och finansinstitut skall främjas.

Ägarbegränsningar

Regeringen vänder sig dock mot särregler för bankerna och pläderar för "uthålliga, starka ägare". Vilket egentligen är mot de direktiv som KMK fick. Regeringen konstaterar också att "generella ägarbegränsningar i banker med hjälp av procentsatser eller andra motsvarande avgränsningar i lagstiftningen har --- få motsvarigheter utomlands. *Ett införande av sådana regler skulle fjärma oss från vad som allmänt gäller inom EG och övriga OECD-länder.*" (Vår kursivering.) Här ligger själva grundbulten i regeringens kritik mot KMKs förslag om generell ägarbegränsning i bankerna.

Bankerna som företag skiljer sig i väsentliga delar från andra företag. Det kanske mest särskiljande är att bankerna har ett lågt eget kapital och att en mycket stor del av deras rörelsekapital utgörs av insättarmedel. En annan för bankerna unik roll är deras centrala betydelse för hela det ekonomiska systemet. De har av statsmakterna ålagts en rad uppgifter för att kreditväsendet skall vara funktionsdugligt och effektivt vilket är ett väsentligt allmänt samhällsintresse. Detta utgör grunden för varför ägandet i bank bör begränsas.

Vi anser att ägar- och rösträttsbegränsningar behövs i bankerna, men även i fondkommissions- och fondhandlarbolag. Det är viktigt att banker m fl har en strikt neutral roll vid kreditförmedling. Vi anser i likhet med LO att ägarbegränsningar vid 10 % av aktiekapitalet skall gälla för samtliga banker. Dessutom skall en enskild ägares rösträtt begränsas till högst 5 % av röstvärdet. Regeringen har i det här fallet gått på tvärs mot den kreditmarknadskommitté (KMK) som har utrett frågan. I stort har KMK samma linje som LO.

Försäkringsbolag

Försäkringsverksamhetskommitténs förslag var att ingen skulle få förvärva aktier i försäkringsaktiebolag om innehavet betydde ett samlat innehav som kom att överstiga 15 % av röstetalet eller 20 % av aktiekapitalet. Detta tillstyrks av bl.a. LO och vi ansluter oss till detta. Regeringen föreslår däremot inga begränsningar. Även här hänvisar man till den internationella utvecklingen.

Utländskt ägande

Det utländska ägandet i svenska banker måste, om det tillåts, också begränsas.

KMK föreslår att det sammantagna utländska ägandet begränsas till 20 % av aktiekapitalet och 10 % av rösträtten. Vi ansluter oss till detta. Regeringen vill dock inte ha någon högsta nivå för utländskt ägande utan vill göra det fritt fram.

Facklig insyn

TCO pekar i sitt remissvar på att nuvarande arbetsrättsliga lagstiftning inte ger möjlighet till insyn i koncerner. Man vill därför ha en översyn av denna lagstiftning, så att de anställda kan få inflytande i koncerner såväl inom Sverige som i de allt vanligare nordiska och internationella bankföretagen. Vi ansluter oss till detta krav.

Hemställan

Med hänvisning till det anförda hemställs

1. att riksdagen avslår propositionen enligt vad som anges i motionen,
2. att riksdagen – vid avslag på yrkande 1 – beslutar om ägar- och rösträttsbegränsningar i banker enligt vad som anges i motionen,
3. att riksdagen – vid avslag på yrkande 1 – beslutar om ägar- och rösträttsbegränsningar i försäkringsaktiebolag enligt vad som anges i motionen,
4. att riksdagen – vid avslag på yrkande 1 – beslutar om begränsningar av utländskt ägande enligt vad som anges i motionen,

5. att riksdagen begär att regeringen tillsätter en utredning enligt vad som sägs i motionen om facklig insyn.

Mot. 1989/90
N74

Stockholm den 11 april 1990

Lars Werner (vpk)

Berith Eriksson (vpk)

Bo Hammar (vpk)

Ylva Johansson (vpk)

Rolf I. Nilson (vpk)

Lars-Ove Hagberg (vpk)

Margó Ingvardsson (vpk)

Bertil Måbrink (vpk)